



**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права

Щорічний науково-практичний круглий стіл

***“Право на дитинство: виклики сьогодення та
перспективи захисту в Україні”***

***До Всесвітнього дня дитини та
Дня захисту дітей в Україні***

Матеріали круглого столу

Київ, 2025

*Рекомендовано до оприлюднення
рішенням засідання кафедри конституційного права
Навчально-наукового інституту права КНУ імені Тараса Шевченка
(Протокол № 6 від 17 грудня 2025 року)*

Право на дитинство: виклики сьогодення та перспективи захисту в Україні: матеріали Щорічного науково-практичного круглого столу до Всесвітнього дня дитини та Дня захисту дітей в Україні (18 листопада 2025 року): ел. збірник / Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2025, 105 с.

У збірнику подано матеріали учасників Щорічного науково-практичного круглого столу до Всесвітнього дня дитини та Дня захисту дітей в Україні, у яких висвітлюються різні аспекти права на дитинство та його захисту в умовах сьогодення. Матеріали представлено у формі наукових повідомлень дослідників, експертів, юристів-практиків та здобувачів вищої освіти з актуальних проблем у межах тематики круглого столу.

*Матеріали опубліковано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст, достовірність та якість поданого матеріалу
несуть учасники конференції, їх наукові керівники та/або рецензенти, які
рекомендували матеріали до публікації.*

ЗМІСТ

<i>Зміст</i>	3
<i>В КНУ відзначили Всесвітній день дитини та обговорили виклики захисту права на дитинство</i>	6
<i>Матеріали досліджень учасників та учасниць</i>	9
Батанов Олександр	9
Права дитини у фокусі ювеналізації сучасного конституційного права.....	9
Гринюк Володимир	14
Неповнолітні у кримінальному провадженні: питання процесуального статусу та створення альтернативного механізму захисту їх прав та інтересів.....	14
Євстігнєв Андрій	16
Окремі практичні проблеми захисту прав дітей під час повномасштабної злочинної агресії РФ проти України.....	16
Кудрявцева Олена	18
Право на дитинство: сучасні загрози, інституційні відповіді та перспективи відновлення прав дітей в Україні.....	18
Кучма Ольга	20
Соціальне страхування дитини, яка народилася із інвалідністю внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності.....	20
Сіньова Людмила	22
Проблеми механізму реалізації прав дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів в Україні.....	22
Алпєєва Аріна	25
Конституційне право дитини на освіту в умовах війни.....	25
Беруашвілі Едуард	28
Імплементация стандартів правосуддя, дружнього до дитини, в Україні: виклики та напрями подальшого розвитку.....	28
Божик Денис	31
Правове регулювання штучного інтелекту у сфері дитячої безпеки: проблеми, загрози та рекомендації для України.....	31
Бондарчук-Ладна Олена	35
Громадські організації як суб'єкти формування громадянського суспільства у сфері моніторингу дотримання прав дитини державними інституціями.....	35
Воронцова Валерія	37
Конституційно-правові механізми протидії цифровій експлуатації дітей в умовах воєнного стану.....	37
Гайдаржи Ольга	40
Статус дитини-внутрішньо переміщеної особи: прогалини законодавчого регулювання.....	40
Козлова Юлія	43
Захист конституційних прав дітей в умовах депортації.....	43

Важливою умовою є удосконалення системи захисту дітей-сиріт, реформування інтернатної системи та підтримка сімейних форм виховання.

Таким чином, право на дитинство в Україні перебуває під значним тиском унаслідок воєнної агресії, проте державні інституції та міжнародні організації здійснюють масштабні заходи для його захисту та відновлення. Подальший успіх цих процесів залежить від інтеграції зусиль держави, громадянського суспільства та міжнародної спільноти, а також від здатності України реалізувати комплексну післявоєнну політику, спрямовану на формування безпечного, справедливого та сприятливого середовища для розвитку кожної дитини.

Список використаних джерел:

1. OHCHR / United Nations Human Rights Monitoring Mission in Ukraine. The impact of the armed conflict and occupation on children's rights in Ukraine, 24 February 2022 — 31 December 2024» URL: <https://ukraine.ohchr.org/sites/default/files/2025-03-21%20OHCHR%20Report%20on%20Children%27s%20Rights%20in%20Ukraine.pdf>
2. UNICEF. Situation Analysis of Children in Ukraine, 2024. URL: https://www.unicef.org/ukraine/en/media/49211/file/UNICEF_SitAn_Summary_2024_ENG.pdf
3. UNESCO. Programme issues, H. Report on UNESCO's actions and emergency assistance for Ukraine, 2024 URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000391152>

Кучма Ольга

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професорка кафедри трудового права
та права соціального забезпечення,
докторка юридичних наук, професорка*

Соціальне страхування дитини, яка народилася із інвалідністю внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності

Охорона праці жінок передбачає більш сприятливі для жінки умови праці, особливо, якщо жінка вагітна. Серед юридичних гарантій, які встановлені для вагітних жінок таких як заборона звільнення (ст.184 Кодексу законів про працю України (далі КЗпП)), невстановлення випробування (ст.26 КЗпП), розірвання трудового договору із ініціативи працівника без відпрацювання двох тижнів (ст.38 КЗпП), встановлення на прохання вагітної жінки неповного робочого дня або неповного робочого тижня (ст.56 КЗпП) та ін., є гарантії, пов'язані з безпечністю умов праці (заборона залучати вагітну жінку до надурочних робіт (ст.63 КЗпП), роботи в нічний час (ст.55 КЗпП), заборона тимчасового переведення на іншу роботу (ст.33 КЗпП) та ін.) [1].

Проте гарантії не вберігають вагітну жінку від ризику зазнати впливу шкідливих факторів виробничого середовища, які можуть вплинути не тільки на здоров'я та життя вагітної жінки, а в подальшому і на здоров'я та життя ще ненародженої дитини. Також вагітна жінка не захищена від ризику настання з нею нещасного випадку, в тому числі на виробництві, який також в подальшому може негативно вплинути на здоров'я та життя ще ненародженої дитини.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності

визначає статус застрахованої особи і для дитини, яка народилася з інвалідністю і є причинно-наслідковий зв'язок між інвалідністю дитини і нещасним випадком чи професійним захворюванням, які сталися з її матір'ю під час вагітності. Законодавець визначив і строк, протягом якого особа перебуває у такому статусі і розмір соціального забезпечення у зв'язку з набуттям цього статусу. Проте норми Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон) не у повній мірі враховують негативні наслідки для здоров'я, які отримала особа, при визначенні для неї юридичних наслідків (їх тривалості).

Так, частина третя статті 36 Закону встановлює, що дитині, яка народилася з інвалідністю внаслідок травмування на виробництві або професійного захворювання її матері під час вагітності, а також особі, яка стала особою з інвалідністю під час зазначених у [пункті 2](#) частини першої статті 29 цього Закону занять або робіт, уповноважений орган управління здійснює щомісячні страхові виплати як особам з інвалідністю з дитинства, а після досягнення ними 18 років - у розмірі середньомісячної заробітної плати, що склалася на території області (міста) проживання таких осіб, але не менше середньомісячної заробітної плати в країні на день виплати [2].

Разом з тим, відповідно до частини другої статті 29 Закону заподіяння шкоди зародку внаслідок травмування жінки на виробництві або її професійного захворювання під час вагітності, у зв'язку з чим дитина народилася з інвалідністю, прирівнюється до нещасного випадку, який стався із застрахованою особою. Така дитина відповідно до медичного висновку вважається застрахованою і до 18 років або до закінчення навчання, але не більш як до досягнення нею 23 років, їй надається допомога за рахунок коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та від нещасного випадку [2].

Проте, досягнення певного віку застрахованою особою не гарантує покращення її здоров'я чи зміну причинно-наслідкового зв'язку між нещасним випадком чи професійним захворюванням матері застрахованої особи та інвалідності застрахованої особи.

На право призначення соціальної страхової виплати цій категорії застрахованих осіб впливають наступні чинники: наявність інвалідності, наявність причинно-наслідкового зв'язку між інвалідністю і травмування на виробництві або професійного захворювання матері застрахованої особи під час вагітності. Але підставою для припинення соціального забезпечення стає не зміна чинників, які впливають на право призначення соціальної страхової виплати, а досягнення певного віку.

Для якісного урегулювання означеного питання необхідно переглянути склад факторів, які впливають на обсяг соціального забезпечення (призначення, зміну, припинення) та відповідно відкоригувати частину другу статті 29 Закону.

Також потребує детальнішої уваги законодавця соціальне забезпечення осіб, які народилися з інвалідністю внаслідок того, що з їх батьками (одним з батьків) раніше стався нещасний випадок на виробництві чи професійне захворювання, що у подальшому вплинуло на репродуктивну функцію працівника. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності не передбачають жодної переваги для таких осіб.

У законодавстві вже існують такі правові конструкції у інших правовідносинах. До прикладу, відповідно до статті 27 Закону України «Про статус і соціальний захист

громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» до дітей, потерпілих від Чорнобильської катастрофи належать неповнолітні діти, які ... народилися після 26 квітня 1986 року від батька, який на час настання вагітності матері мав підстави належати до категорії 1, 2 або 3 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, або народжені матір'ю, яка на час настання вагітності або під час вагітності мала підстави належати до категорії 1, 2 або 3 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи [3].

Так, особа сама приймає рішення щодо продовження роду і бере на себе певні ризики, пов'язані із впливом на її здоров'я нещасного випадку чи професійного захворювання (на відміну від жінки, з якою стався нещасний випадок на виробництві чи професійне захворювання, коли вона вже була вагітною). Проте залишається без будь-якої компенсації особа, яка отримала негативні наслідки нещасного випадку чи професійного захворювання батьків (одного із батьків). І хоча шкода від нещасного випадку чи професійного захворювання була надана такій особі опосередковано (шляхом впливу на здоров'я батьків застрахованої особи), проте такі особи теж отримали негативні наслідки. Відтак позиція законодавця щодо згаданої категорії осіб також потребує перегляду у частині її соціального захисту.

Список використаних джерел:

1. Кодекс законів про працю України : Кодекс від 10 грудня 1971 р. №322-VIII / Верховна Рада УРСР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 14.11.2025)

2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон від 23 вересня 1999 р. №1105-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text> (дата звернення 14.11.2025)

3. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи : Закон від 28 лютого 1991 р. №796-XII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12#Text> (дата звернення 14.11.2025)

Сіньова Людмила

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка,

доцент кафедри трудового права та

права соціального забезпечення,

провідний юрист Центру соціального права

Навчально-наукового інституту права,

кандидат юридичних наук, доцент

Проблеми механізму реалізації прав дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів в Україні

Актуальність дослідження зумовлена відсутністю на сьогодні чіткого та ефективного механізму реалізації прав дітей, які постраждали внаслідок військової (збройної) агресії російської федерації проти України. Це питання залишається одним із найменш досліджених у сучасній вітчизняній юридичній науці, що потребує системного наукового аналізу та практичного осмислення.

Слід зазначити, що саме держава відіграє ключову роль у забезпеченні прав дітей в умовах воєнного стану, а також у вдосконаленні механізмів контролю за дотриманням чинного законодавства у сфері захисту дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій та